अमित्राणांवैरिणांरथशक्तिशरीरसामर्थ्यं रथःस्यंदनदेहयोरितिकोशः प्रागेवसहसादर्शनमात्रादेवनिपतन्न्यपातयत् शक्तिरितिपाठेन्यपतत् अडभावादिरार्षः सोर्जुनः अपयात् पयगतौ गत्यभावादित्यर्थः साह साच्चअशक्तवधरूपात्पश्चात्तान्युद्धार्थंउपेयिवान्॥ १७॥खगैःपक्षिभिरिव खगैर्बाणैः॥ १८॥ अत्रमध्ये अत्रंअमत्रं अत्राण्यस्मैपङ्क्तिःसंभरंतीत्यादाविवात्रापिमध्यमवर्णलोपश्छांदसः यदाहशौनकोबृहद्देवता यां वर्णस्यवर्णयोर्लोपोबहूनांव्यंजनस्यवा अत्राणीतिकपिर्नाभादनोयामीत्यघासुचेति अत्राण्यस्मैपङ्क्तिः अमत्राणीत्यपेक्षितेवर्णस्यलोपः प्रियातष्टानिमेकपिः दृषाकपिरित्यपेक्षितेदृषाइत्येतयोर्वर्णयोर्लोपः अयंनाभावदति नाभानेदिष्ठइत्यपेक्षितेवर्णत्रयलोपः दनोविशइंद्र दनोदानमनसइत्यपेक्षितेबहूनांवर्णानांलोपः दनोदानमनसइतियास्कः तत्त्वायामियाचामीत्यपेक्षिते अघासुहन्यंतेगावः मघास्वित्यपेक्षितेव्यं जनलोपः यथापात्रेप्रविष्टाःसूर्यरश्मयोऽवकाशाभावात्संकुचंतितद्वद्गगनेऽर्जुनबाणानमांतीत्यर्थः॥ १९॥सकृदेवतत्क्षणमेवआनतंउपगतंरथंअर्जुनरथंपरेरिपवःअभ्यसितुंपरिचेतुंशेकुः तुशब्दोहेत्वर्थेऽतःसपुनः

रथशक्तिममित्राणांप्रागेवनिपतद्भुवि॥ सोपयात्सहसापश्चात्साहसाच्चाभ्युपेयिवान् ॥ १७ ॥ शरव्रातैःसुतीक्ष्णाग्रैःसमादिष्टैःखगैरिव॥ अर्जुनस्तुखमावव्रे लोहितप्राशनैःखगैः॥ १८॥ अत्रमध्येयथार्कस्यरश्मयस्तिग्मतेजसः ॥ दिशासुचतथाराजन्नसंख्याताःशरास्तदा ॥ १९॥ सकृदेवानतंशेकूरथमभ्यसितुं परे॥ अलभ्यःपुनरश्वैस्तुरथात्सोऽतिप्रपादयेत्॥ २०॥ तेशराद्विट्शरीरेषुयथैवनससज्जिरे॥ द्विडनीकेषुबीभत्सोर्नससज्जेरथस्तदा॥ २१॥ सतद्विक्षोभयामा सद्यरातिबलमंजसा॥ अनंतभोगोभुजगःक्रीडन्निवमहार्णवे॥२२॥अस्यतोनित्यमत्यर्थंसर्वमेवातिगस्तथा॥अश्रुतःश्रूयतेभूतैर्धनुर्घोषःकिरीटिनः॥२३॥ संततास्तत्रमातंगाबाणैरल्पांतरांतरे॥ संवृतास्तेनदृश्यंतेमेघाइवगभस्तिभिः ॥ २४॥ दिशोनुभ्रमतःसर्वाःसव्यदक्षिणमस्यतः॥ सततंदृश्यतेयुद्धेसायकास नमंडलं॥ २५॥ पतंत्यरूपेषुयथाचक्षूंषिनकदाचन॥ नालक्ष्येषुशराःपेतुस्तथागांडीवधन्वनः॥२६॥ मार्गोगजसहस्रस्ययुगपद्गच्छतोवने॥ यथाभवेत्तथाज ज्ञेरथमार्गःकिरीटिनः॥ २७॥ नूनंपार्थजयैषित्वाच्छक्रःसर्वामरैःसह॥हंत्यस्मानित्यमन्यंतपार्थेननिहताःपरे॥ २८॥ घ्नंतमत्यर्थमहितान्विजयंतत्रमेनिरे॥ कालमर्जुनरूपेणसंहरंतमिवप्रजाः॥ २९॥ कुरुसेनाशरीराणिपार्थेनैवाहतान्यपि॥ सेदुःपार्थहतानीवपार्थकर्मानुशासनात्॥ ३०॥

क्षणांतरेअलभ्यःपरैर्ज्ञातुमश क्यः तत्रहेतुमाह अश्वैरिति सःअश्वैःसहपरान्रथात्अतिप्रपादयेत्इमंलोकमतिहापयित्वाऽमुंलोकंनयेत् दृष्टमात्रोर्जुनःशरैःपरान्परलोकंप्रापयतीत्यर्थः॥ २०॥ नससज्जिरेनसक्ताःकिंतुभित्वापरतएवगताः ए वंरथोपिद्विषांअनीकेष्वित्यर्थः शराणांरथस्यचगतिर्नकुंठिताभवतीत्यर्थः॥ २१॥ अनंतभोगःबहुफणःशेषइत्यर्थः॥ २२॥ सर्वमेवातिगः सर्वाधिकः सर्वशब्दाभिभावीत्यर्थः॥२३॥ तत्ररणभूमौ अल्पांतरांतरे अल्पेअन्यांतरेपदेपदेसंततइत्यर्थः तेनकारणेनतेगभस्तिभिःसूर्यरश्मिभिःसंवृतामेघाइवदृश्यंते॥ २४॥ सायकासनंधनुःतस्यमंडलंअतिवेगात्अलातचक्रसदृशमित्यर्थः॥ २५॥ २६॥ मार्गइति गजसहस्रेण बनमिवार्जुनरथेनपरसैन्यंउपमृद्यतइत्यर्थः॥ २७॥ २८॥ विजयंअर्जुनंकालमिवमेनिरे ॥ २९॥ पार्थेनैवहतानिपार्थहतानीवसेदुर्विशीर्णानिबभूवुरिति रामरावणयोर्युद्धंरामरावणयोरिवेतिवदभूतोपमेय मित्यर्थः यतोत्रपार्थकर्मैवानुशासनमुपमार्थंकर्तव्यंनान्यकर्मअतःपार्थहतानीवसेदुरित्यर्थः ॥ ३०॥

Digitized by Google